

שיעור שאלות תשובות סדר דין פלילי

עו"ד אורטל רייסמן

**אסור להעתיק, לצלם, להקליט או להסריט את התכנים, כולם או חלקם,
שיוצגו לכם להלן ללא אישור מפורש ובכתב מאורטל רייסמן.**

הנושא: אי התייצבות למשפט

על פי 133 לחסד"פ נקבע: אם תובע לא מתייצב במועד שנקבע, על אף שידע על המועד, ובית המשפט קבע שלא לדחות הדיון, יראו את אי התייצבות התובע כאילו חזר בו מהאישום. זאת ועוד נקבע כי על אף ה"חזרה מהאישום" בית המשפט רשאי להרשיע את הנאשם בעבירה ולגזור דינו.

לעניין זה נשאלת השאלה - האם ניתן לגזור מאסר בפועל במקרה הנ"ל? ואם לא איזה עונש כן?

המקור:

העדר תובע [121]

133. לא התייצב התובע במועד שנקבע למשפט אף על פי שהודע לו המועד, ובית המשפט לא ראה לדחות את המשפט למועד אחר, ינהג בית המשפט כאמור בסעיף 94 כאילו חזר בו התובע מהאישום, אולם רשאי הוא להרשיע את הנאשם בעבירה המתגלית מן העובדות שהודה בהן או שהוכחו, ולגזור את דינו.

התשובה: אי אפשר לתת עונש שלא כתוב בכתב האישום.

הכל תלוי מה סוג העבירה ומה העונש שכתוב בצידה. יש לבחון האם העבירה יש בגינה עונש מאסר בפועל או לא.

אין זה משנה אם התובע התייצב לדיון או לא. בית המשפט תמיד כפוף **לכתב האישום** ואינו יכול לחרוג ממנו. הוא יכול לתת את המקסימום של העונש בעבירה בה הוא מואשם בכתב האישום.

הנושא: חובת מינוי סניגור

1. מה ההבדל בין **זכות** מינוי סניגור סעיף 18 לחוק הסנגוריה הציבורית לבין **חובת** מינוי סניגור סעיף 15 לחוק סדר הדין הפלילי? האם נאשם מחוסר אמצעים שנכנס תחת הגדרת סעיף 15 זה אותו נאשם שנכנס בסעיף 18? אם כן? מדוע יש כפילות?
2. במקרה שהנאשם נמצא זכאי לפי סעיף 18 - מי מגיש את הבקשה למינוי סניגור?

תשובה 1:

סעיף 15 לחוק סדר הדין הפלילי- מדבר על החובה שיש **לבית המשפט** למנות סניגור, כלומר אם אותו אדם לא יהיה מיוצג הדבר עלול להביא לבטלות ההליך הסעיף מאפשר לנאשם לבחור לעצמו סניגור "קח לך סניגור". לעומת זאת, **בסעיף 18 לחוק הסנגוריה הציבורית** מונה רשימה של זכאים לייצוג מטעם הסניגוריה. וזה מותנה בהגשה של בקשה לסניגוריה הציבורית. במקרה זה לא בהכרח ישנה חובה שלאותו אדם יהיה סניגור, אבל הוא אכן זכאי לכך ואם הבקשה שלו אושרה ע"י הסניגוריה, בית המשפט ימנה לאותו אדם סניגור על בסיס זכאותו ולא קיימת חובה על בית המשפט לעשות זאת.

תשובה 2: הבקשה תוגש ע"י הזכאי בהתאם לסעיף 21 לחוק סנגוריה ציבורית.

הנושא: חובת מינוי סניגור

המקור לתשובה 2:

הגשת בקשה למינוי סניגור ציבורי

21. (א) בקשה למינוי סניגור ציבורי של מי שנתמלא בו אחד התנאים המפורטים בסעיף 18(א)(1) עד (4) או (7) תוגש בכתב ללשכת הסניגוריה הציבורית במחוז שבו מתנהל ההליך המשפטי.

(ב) הסניגור הציבורי המחוזי רשאי לחקור את המבקש ולדרוש ממנו כל מידע הדרוש לו לשם בדיקת זכאותו; על חקירה לפי סעיף קטן זה יחולו הוראות החסיון בין עורך דין ללקוחו, למעט לענין גילוי עבירה שנעברה במטרה להשיג מינוי סניגור ציבורי שלא כדין.

(ג) ראה הסניגור הציבורי המחוזי כי המבקש אינו עומד בתנאים הקבועים בסעיף 18(א), יודיע לו בכתב, בהקדם האפשרי, כי הוא דוחה את בקשתו, תוך ציון סיבת הדחיה.

(ד) החליט בית המשפט כי יש למנות לאדם סניגור כאמור בסעיף 18(א)(5), (6) או (8) או 18(ב) ישלח בית המשפט הודעה על כך לסניגור הציבורי המחוזי כדי שימנה לאדם סניגור ציבורי.

(ה) בקשה למינוי סניגור ציבורי לפי סעיף 18(א)(9) תוגש ללשכת הסניגוריה הציבורית הארצית.

הנושא: חובת מינוי סניגור

ככלל נאשם יכול לסרב להיות מיוצג על ידי סניגור. מאידך בחוק רשום מקרים בהם חובת מינוי סניגור.

השאלה הנשאלת היא: האם במקרים אלו נאשם יכול לסרב להיות מיוצג ולייצג עצמו?

תשובה

חד משמעית לא, המקרים המנויים **בחובת מינוי סניגור** הינם מקרים בהם קיימת **חובה** על בית המשפט למנות לנאשם סניגור - שיהיה לו ייצוג. הוראה זו הינה הוראה קוגנטית אשר לא ניתן להתנות עליה ולא ניתן לוותר על זכות הייצוג.

בשים לב, כי מקרים אלו עלולים לפגוע בחירות האדם ועל כן קיימת **חובה**! עוד יודגש, כי אי מינוי סניגור במקרים אלו עלול להוביל לבטלות הליך.

הנושא: עונש ללא הרשעה

מה המשמעות של עונש ללא הרשעה?

תשובה

המשמעות של הטלת עונש ללא הרשעה היא שהנאשם כן ירצה עונש או יהיה כפוף לצו או הגבלה כלשהי, אבל התיק הפלילי שלו לא יוכתם בהרשעה.

כלומר, לא יהיה כתוב לו ברישום הפלילי "הורשע בעבירה לפי סעיף...". לרוב, עונש ללא הרשעה נקבע במקרים מסוימים בהם מתרשמים כי יש לנאשם יכולות שיקום וכי העבירה לא חמורה מאוד. בשים לב, לא ניתן להטיל כל עונש ללא הרשעה. נושא זה יורחב בשיעור דיני עונשין.

הנושא: איפוס התיישנות

האם העברת התיק על ידי היחידה החוקרת ליחידה התובעת מאפסת את תקופת ההתיישנות עד להגשת כתב האישום?

תשובה

תקופת התיישנות מתאפסת בתום הליכי חקירה, בהעברת התיק לתביעות / פרקליטות לצורך הגשת כתב האישום.

הנושא: התיישנות עבירות

מה ההבדלים בין התיישנות לעניין הגשת תלונה / בהליכי חקירה / בהגשת כ"א?

תשובה

באשר להגשת התלונה - מיום ביצוע העבירה השעון להתיישנות העבירה מתחיל לרוץ, כלומר ישנה תקופת זמן בהתאם לסוג העבירה - * עבירה מסוג פשע שדינה מיתה/ מאסר עולם - 30 שנים.

* עבירה מסוג פשע שדינה מאסר העולה על 7 שנים ומנויה בתוספת לחוק - 15 שנים

* עבירה מסוג פשע אחר (שדינה מאסר העולה על 3 שנים) - 10

* עבירה מסוג עוון (שדינה מאסר בין 3 חודשים ל- 3 שנים) - 5

* עבירה מסוג חטא (שדינה מאסר עד 3 חודשים) - שנה אחת

אם חלפו התקופות לא יהיה ניתן להגיש תלונה כיוון שהעבירה התיישנה.

הנושא: התיישנות עבירות

באשר להליכי חקירה-

בעבר- היינו סופרים מיום ביצוע עבירה את ההתיישנות, וכל פעולת חקירה / משטרה שהייתה בתיק הייתה מאפסת את השעון. ואם כל הליך חקירה מאפס לי את השעון העבירות לעולם לא התיישנו. בכך אנו בעצם עוקפים, מרוקנים מתוכן את כל נושא התיישנות עבירות, מדובר פה בחשוד, דיני נפשות. לא יכול להיות שהליך חקירה יימשך לנצח.

התיקון- לא נאפשר יותר אירועים מנתקים / מאפסים בהליכי חקירה. כלומר בהליכי חקירה אנחנו ניתן גזרת גבול, פיקוח. התיקון הוא רק על הליכי החקירה, כיום אנחנו מוסיפים תקופות נוספות בחוק לצורך הליכי חקירה.

באשר להליכי משפט-

הגשת כתב האישום מאפס את השעון (כל מה שהיה לפני לא מעניין), ברגע שיש לי הליך משפטי השעון לא רץ.

אז בהליכי חקירה החוקרים / המשטרה מוגבלת בזמן. הכוונה שהם צריכים לסיים את החקירה ולהעביר לגוף התובע לצורך הגשת כתב אישום.

וברגע שמוגש כתב אישום אכן מתחיל הליך המשפט.

הנושא: התיישנות עבירות

האם אפשר לומר שאחרי תיקון 87 (התיישנות עבירות), אם לדוג' מדובר בעבירת פשע, מלכתחילה אני סופר 13 שנים **מיום ביצוע העבירה** בשביל ההתיישנות?

או, שההסתכלות צריכה להיות שיש 10 שנים + 3, וב-3 שנים משתמשים רק במקרים מסוימים?
אחדד, אם יש עבירת פשע, חקרו אותה רק שנה, ואחרי 11 שנים רוצים להגיש כתב-אישום, אפשר?

תשובה

נכון יותר להסתכל על זה 10 שנים + 3 שנים תוספת במידה והחלו הליכי חקירה.

בהמשך לדוגמא שהבאת לצורך החידוד- ניתן יהיה להגיש את כתב האישום, במידה ומדובר בעבירת פשע, ההתיישנות 10 שנים, החלו בהליכי חקירה- החקירה הסתיימה כעבור שנה, ניתן להגיש. ההתיישנות המשיכה לאור התוספת הקבועה בחוק.

הנושא: התיישנות עבירות מין בקטינים

מה הדין אם הקטין הפוגע מתחת לגיל 15?

תשובה

התיקון לא חל ותחול תקפות התיישנות רגילה (15 שנים מיום ביצוע העבירה)

סעיף 14 לחוק הנוער שפיטה ענישה ודרכי טיפול.

התקופה להעמדה לדין של מי שביצע עבירה בהיותו קטין (תיקון מס' 14) תשס"ח-2008

14. אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה שביצע בהיותו קטין אם עברה שנה מיום ביצועה אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.

הנושא: התיישנות עבירות מין בקטינים

קטין שביצע עבירה בגיל 16 והוגש נגדו כתב אישום בגיל 20 בבית משפט רגיל. האם צריך אישור יועמ"ש?

תשובה

נכון, צריך את אישור היועמ"ש במידה ומדובר על עבירה שנעברה בידי קטין.

נחדד, את אישור היועמ"ש אנו צריכים מאחר שעברה שנה מיום ביצוע העבירה ועד ליום הגשת כתב האישום.
(סעיף 14 לחוק הנוער)

הנושא: טענות מקדמיות התיישנות

במידה ומעלים טענת התיישנות- התוצאה ביטול- ואין אפשרות להגיש כ"א בשנית, האם גם בקטינים זה כך? כי הרי ניתן להגיש באישור יועמ"ש. במידה ולא ביקשו אישור יועמ"ש ובשל כך התקבלה טענת התיישנות ובוטל כתב האישום- התביעה לא יכולה ללכת ליועמ"ש, לקבל אישור ולהגיש בשנית?

תשובה

אם נטענה טענת התיישנות כתב האישום מבוטל.

בקטינים ההתיישנות היא עד שנה ומעבר לזה צריך אישור יועמ"ש. ברגע שאתה מגיש את אישור היועמ"ש אז זה בסדר. אם תגיש כתב אישום בקטינים לאחר שנה ללא אישור היועמ"ש אז כתב האישום יבוטל ותוכל להגיש שוב עם אישור היועמ"ש.

יש צורך לעשות הפרדה בין הוראת הקטינים לבין הוראות כלליות.

הנושא: שפיטת קטין ובגיר

מה קורה כאשר יש קטין ובגיר יחד באותו כתב אישום, חייבים לשפוט אותם בבית משפט לנוער או אפשר לבחור וללכת בבית משפט רגיל?

תשובה

סעיף 4(א) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א 1971 קובע כלל : לא מעמידים יחד קטין ובגיר באותו כתב אישור אלא בהסכמת היועמ"ש. (סעיף 4.

(תיקון מס' 14) תשס"ח-2008

4(ב) הואשם קטין יחד עם אדם שאינו קטין, רשאי בית משפט שאינו לנוער, לאחר שמיעת בעלי הדין, לדון בענין ; החליט בית המשפט לעשות כן, ינהג כלפי הקטין כאילו היה בית משפט לנוער ויהיו לו הסמכויות של בית המשפט לנוער לפי חוק זה ; החליט בית המשפט לא לדון בענין, יצווה על הפרדת משפטו של הקטין ויעבירו לבית משפט לנוער.

הנושא: עררים על החלטות שלא לחקור או לא להעמיד לדין שיוגשו ליועמ"ש

מתי ניתן לערער ליועמ"ש?

תשובה

המתלונן יכול לערער ליועמ"ש בשתי החלטות:

1. על החלטת פרקליט המדינה שלא להעמיד לדין
2. ועל החלטת פרקליט מחוז/ פרקליט מפרקליטות המדינה שלא להעמיד לדין מהסיבה שנסיבות העניין אינן מתאימות להעמדה לדין.

הנושא: סמכות עניינית לאחר תיקון כתב אישום

במצב בו, בית המשפט השלום מגלה תוך כדי ניהול תיק (למשל גניבה) שבוצעה במהלך הגניבה גם אונס, האם הוא מעביר את התיק למחוזי? אם כן, האם גם הגניבה עובר למחוזי?

תשובה

במצב כזה ניתן יהיה לתקן את כתב האישום ולצרף את עבירת האונס. עם תיקון כתב האישום בית משפט השלום יעביר את הדיון בשתי העבירות למחוזי שלו הסמכות העניינית לדון בכתב האישום המתוקן .

תיקון כתב אישום בידי בית המשפט [82]

92. (א) בית המשפט רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לבקשת בעל דין, לתקן כתב אישום, להוסיף עליו ולגרוע ממנו, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן ; התיקון ייעשה בכתב האישום או יירשם בפרוטוקול.

(ב) בית המשפט רשאי לתקן כתב אישום אף אם העבירה שלפי התיקון היא בגדר הסמכות של בית משפט אחר או של הרכב אחר, ואם עשה כן יעביר את הענין לאותו בית משפט או הרכב, אולם אם העבירה היא בסמכותו של בית משפט בעל סמכות שיפוט מצומצמת יותר, רשאי בית המשפט גם להמשיך לדון בה.

(ג) בית משפט שהועבר אליו ענין לפי סעיף קטן (ב) רשאי להמשיך בדיון מן השלב שאליו הגיע קודמו, ורשאי הוא, לאחר שנתן הזדמנות לבעלי הדין להשמיע טענותיהם לענין, לנהוג בראיות שגבה קודמו כאילו הוא עצמו גבה אותן, או לחזור ולגבותן, כולן או מקצתן.

הנושא: בעל דין שנפטר

בהליך פלילי כאשר בעל הדין נפטר מפסיקים את ההליכים נגדו. השאלה שלי האם ישנם עוד הליכים שממשיכים להתנהל על אף שבעל דין נפטר כמו ערעור קנס?

תשובה

סעיף 236 לחסד"פ קובע כי כאשר נפטר אדם ייפסק כל הליך פלילי נגדו.

לכלל זה יש שני חריגים:

1. תקנה 36 לתקנות סדר הדין הפלילי: היה ערעור מטעם הנאשם תלוי ועומד ונפטר הנאשם, רשאי בית המשפט להרשות שהדיון יימשך, ולקבוע כי בן משפחתו, יורשו, מבצע צוואתו או מנהל עזבונו ימשיך בערעור במקום הנאשם.
2. עזבונו של נאשם שהורשע וקיבל עונש קנס יהיה חייב בתשלום הקנס. הדבר נקבע בפס"ד 1522/12. פסק דין זה ניתן בערעור שהגיש נאשם שהורשע ונפטר, ובנו נכנס לנעליו במקומו (בהתאם לתקנה 36 הנ"ל). עוד מפסק הדין: "....דין הטענה כי הקנס אינו חל על עזבון המערער להידחות. קנס כספי המוטל על נאשם שהורשע אינו מתבטל עם מותו. סעיף 1 לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 מגדיר "קנס שהטיל בית משפט" כחוב לאוצר המדינה. סעיף 3(א) לאותו חוק מגדיר כי הליכי גבייה יינקטו לגבי "חוב שלא שולם במועדו", ומכאן שהחוב הוא חוב מרגע הטלתו, גם בטרם הגיע מועד תשלומו. משהוטל הקנס הוא הופך חוב אזרחי למדינה, שפירעונו מוטל על עיזבון הנאשם..."

הנושא: חזרה מאישום

שאלה לגבי עדות וחזרה מכתב אישום, במקרה של אלימות בין בני זוג והמשפט בשלב ראיות והזמנת עדים האם האישה יכולה לחזור בה מכתב האישום ואם כן איך?

תשובה

אזרח לא יכול לחזור מכתב אישום. רק התביעה.

הסעיף הרלוונטי:

חזרה מאישום [83]

93. **תובע** רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לחזור בו מאישום שבכתב האישום, נגד נאשם אחד או יותר; אולם לא יעשה כן אם הודה הנאשם, בין בכתב על-פי סעיף 123 ובין בתשובתו לאישום, בעובדות שיש בהן כדי להרשיעו באותו אישום; לא היה בעובדות שהודה בהן כדי הרשעתו, רשאי התובע לחזור בו מן האישום ברשות בית המשפט.

הנושא: אי הרשעה | סגירת תיק בהסדר

מה ההבדל בין תיק בהסדר לבין אי הרשעה - האם תיק בהסדר גורר אחריו רישום פלילי ואילו אי הרשעה לא?

תשובה

סגירת תיק בהסדר קורה לפני הגשת כתב האישום ואין לזה רישום פלילי.

אי הרשאה קורה במהלך המשפט במעמד הכרעת הדין ואם בית המשפט ביטל את ההרשאה ורשם אי הרשאה אז אין רישום פלילי.

שני הליכים שונים במועדים שונים.

הנושא: החלטה שלא לחקור/ שלא להעמיד לדין

האם החלטה שלא להעמיד חשוד לדין מותירה רישום פלילי?

תשובה

כן.

המקרה היחיד שבו תיק חקירה נסגר ולא יישאר רישום פלילי הוא במקרה של סגירת תיק בחוסר אשמה.
ביתר העילות לסגירת תיק – כן יישאר רישום פלילי.

חוק המידע הפלילי ותקנת השבים, תשע"ט-2019

הנושא: כללי

אם התביעה לא ציינה בכתב האישום מה הסעד המקסימלי לעניין העונש, האם יש להתייחס לזה תמיד כאילו ביקשה את מקסימום העונש בחוק?

תשובה

כן בדיוק . התביעה לא יכולה לבקש מעבר למה שכתוב בכתב האישום.

הנושא: ההליך הפלילי

בכל הנושא של משיכת תלונה של מתלונן אני זוכרת שלמדתי בתואר שההליך הפלילי מטרתו להרחיק עבריינים מהציבור ולכן אין צורך שהמתלונן יהיה חלק מההליך כי יש כאן אינטרס ציבורי במשפט הזה, אין משמעות לכך שהמתלוננת מושכת את התלונה. מספיק שהתלוננה כדי שלמשטרה יהיה מספיק מודיעין להעמיד את העברין הפוטנציאלי לדין.

האם זה נכון?

תשובה

נכון. אין התייחסות למתלוננת.

אבל משיכת התלונה תירשם גם במשטרה ויתעדו אותה כחלק מהראיות בתיק.

להליך הפלילי מספר מטרות כאשר העיקרית שביניהן הינה ההרתעה וזאת על מנת להבטיח ולדאוג לסדר הציבורי ולביטחון האישי של האזרח.

כשמתלוננת מדווחת למשטרה על העבירה (מגישה את התלונה) היא תיתן עדות ומרגע העמדה לדין (הגשת כתב האישום) היא אינה חלק מההליך, היא רשומה רק כעדה ככל שאר העדים בתיק.

המדינה היא זו מאשימה.

הנושא: חומר חקירה

דיברנו על חומרי חקירה , אמרנו שמגישים את הבקשה לביהמ"ש להחליט אם חומר חקירה הוא מסווג או לא, נניח שביהמ"ש החליט שהחומר מסווג, ונניח שהנאשם הגיש על ההחלטה ערר. אם ביהמ"ש שינה את ההחלטה, והחליט שפתאום החומר הוא לא מסווג, האם לתביעה יש גם זכות לערר? או שההחלטה היא סופית?

תשובה

במידה והוגש ערר על החלטת בית המשפט בזכות בתוך 30 ימים לערכאה למעלה- החלטת בית המשפט של הערעור היא סופית לעניין הזה. כלומר התביעה לא תוכל לערער על החלטת בית המשפט של הערעור.

הנושא: הסדר מותנה

האם ניתן לערוך הסדר מותנה לאחר הגשת כתב האישום?

תשובה

לא. עריכת הסדר מותנה תיעשה בטרם הגשת כתב האישום ובלבד שהתובע נוכח כי קיימות ראיות מספיקות לאישום בעבירה. אם ראה כי נסיבות העניין בכללותן מתאימות לאי-העמדה לדין נוכח עריכת ההסדר ומילוי תנאיו.

סגירת תיק בהסדר (תיקון מס' 66) תשע"ב-2012

א.67.

(תיקון מס' 82) תשע"ח-2018

(ב) ראה תובע כי קיימות ראיות מספיקות לאישום בעבירה, רשאי הוא, על אף האמור בסעיף 62(א), שלא להעמיד חשוד לדין, ולהציע לו הסדר (בסימן זה – הסדר), אם ראה כי נסיבות העניין בכללותן מתאימות לאי-העמדה לדין נוכח עריכת ההסדר ומילוי תנאיו.

הנושא: הסדר מותנה

האם ניתן לערוך הסדר מותנה עם חשוד שיש לו ב-4 שנים האחרונות תיק שנסגר בעילה של חוסר עניין או חוסר ראיות?

תשובה

לא אי אפשר ברישום פלילי יש רישום גם של תיקים שנסגרו

סגירת תיק בהסדר (תיקון מס' 66) תשע"ב-2012

67א. (א) בסימן זה –

(ד) תובע רשאי לסגור תיק בהסדר בהתקיים שני אלה:

- (1) העונש המתאים לחשוד, לדעת התובע, לפי הוראות סימן א'1 לפרק ו' לחוק העונשין, אינו כולל מאסר בפועל;
- (2) אין פרט רישום כהגדרתו בסעיף 2 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981 (בסימן זה – חוק המרשם הפלילי), שנרשם בעניינו של החשוד, **בחמש השנים שלפני ביצוע העבירה נושא ההסדר**, לרבות הסדר שנערך בעבר, ואין חקירות או משפטים פליליים תלויים ועומדים בעניינו במשטרה או באותה רשות, לפי העניין, שאינם חלק מההסדר.

הנושא: הסדר מותנה

מצד אחד, החוק קובע שניתן להעמיד חשוד בשל עובדות שהודה בהן במסגרת משא ומתן להסדר.
מצד שני, הודאה בעובדות לא תשמש ראיה נגדו.
האם יש סתירה בין הוראות החוק?

תשובה

אין סתירה בחוק. מדובר בהוראות חוק אשר משלימות אחת את השנייה.
סעיף 67(ב) קובע כי ככלל, אם החשוד הודה בעובדות במסגרת משא ומתן להסדר, התביעה לא יכולה להשתמש בהודאה הזו כדי להעמיד אותו לדין.
חריגים:

1. אם החשוד לא מילא את תנאי ההסדר.
 2. אם התברר שההסדר הושג במרמה.
- במקרה כזה – מותר כן להשתמש בעובדות שהודה בהן, אך נדרש אישור תובע בכיר.

סעיף 67(ו) קובע כי הודאה של חשוד בעובדות במסגרת ההסדר לא תשמש ראיה נגדו במשפט פלילי.
כלומר, ההודאה עצמה (מה שנאמר או נכתב בהסדר) (חסינה מראיות) – והיא לא תוגש לבית המשפט כראיה.

הנושא: הסדר מותנה

המשך לתשובה

יש להבחין בהבדל בין "עובדות" לבין "הודאה"

סעיף (ב) מתייחס ליכולת להעמיד לדין על בסיס אותן עובדות, כאשר יש הצדקה לכך (הפרת תנאי ההסדר או מרמה). כלומר, אם לתביעה יש מקורות ראיה אחרים שמוכיחים את העובדות, היא רשאית להגיש כתב אישום.

סעיף (ו) אוסר להשתמש בהודאה עצמה כראיה. כלומר, אי אפשר להגיש לבית המשפט את המסמך שבו החשוד הודה בהסדר. סעיף (ו) נועד להגן על החשוד שלא "ייענש" על עצם קיום מו"מ להסדר. הוא יכול להודות בפני התביעה לצורך פשרה – בלי לחשוש שהדברים עצמם יהפכו לראיה משפטית.

לסיכום:

סעיף 67(ב) עוסק בשאלת האפשרות להעמיד לדין – ניתן להעמיד לדין על אותן עובדות אם החשוד הפר את ההסדר או פעל במרמה, אך על בסיס ראיות אחרות ולא על בסיס ההודאה עצמה.
סעיף 67(ז) עוסק בשאלת קבילות ההודאה – ההודאה עצמה לא תוגש כראיה.

סירוב להסדר או הפרת תנאיו (תיקון מס' 66) תשע"ב-2012 (תיקון מס' 82) תשע"ח-2018

67. (ב) התובע לא יעמיד חשוד לדין בשל עובדות המהוות עבירה שהוא הודה בהן במסגרת הסדר, אלא אם כן החשוד לא מילא את תנאי ההסדר או אם מצא התובע שההסדר הושג במרמה; כתב אישום בשל מרמה כאמור יוגש באישור תובע בכיר.

(ו) הודיית חשוד בעובדות המהוות עבירה, במסגרת הסדר, לא תשמש ראיה נגדו בהליך פלילי בשל עובדות אלה.

הנושא: הכרעת דין

מה המועד לערעור כאשר לנאשם מיוחסות מספר עבירות בכתב האישום ובחלק מהן זוכה ובחלק אחר הורשע?

תשובה

הכרעת דין ניתנת בגין כל העבירות המיוחסות לנאשם יחד בכתב האישום, ז"א לא קיים מצב שבו הוא יזוכה מעבירה אחת מתוך כתב האישום, ואחרי שבועיים יורשע באחרת מתוך כתב האישום. כל זיכוי וכל הרשעה על מספר אישומים יינתנו כולם במסגרת הכרעת הדין. לכן, תקופת הערעור נספרת מיום מתן פסק הדין (הכולל את הכרעת הדין וגזר הדין יחד).

פסק הדין [177]

195. הכרעת הדין וגזר הדין מהווים יחד את פסק הדין.

הסברה על זכות ערעור [178]

196. בתום קריאת גזר הדין יסביר בית המשפט לנאשם את זכותו לערער על פסק הדין ויודיע לו על המועד להגשת הערעור.

הנושא: ערעורים

מה המועד לערעור כאשר לנאשם מיוחסות מספר עבירות בכתב האישום ובחלק מהן זוכה ובחלק אחר הורשע?

תשובה

הכרעת דין ניתנת בגין כל העבירות המיוחסות לנאשם יחד בכתב האישום, ז"א לא קיים מצב שבו הוא יזוכה מעבירה אחת מתוך כתב האישום, ואחרי שבועיים יורשע באחרת מתוך כתב האישום. כל זיכוי וכל הרשעה על מספר אישומים יינתנו כולם במסגרת הכרעת הדין. לכן, תקופת הערעור נספרת מיום מתן פסק הדין (הכולל את הכרעת הדין וגזר הדין יחד).

פסק הדין [177]

195. הכרעת הדין וגזר הדין מהווים יחד את פסק הדין.

הסברה על זכות ערעור [178]

196. בתום קריאת גזר הדין יסביר בית המשפט לנאשם את זכותו לערער על פסק הדין ויודיע לו על המועד להגשת הערעור.

הנושא: ערעורים

אם יש לי 45 ימים להגשת בר"ע כיצד יכול להיות שבית המשפט יכול לדון לגופו של הערעור טרם אישר את הבקשה לערער?

תשובה

כאשר מוגשת בקשת רשות לערער, בית המשפט רשאי לראות אותה כערעור עצמו ולדון בה לגופה, כאילו הוגש כבר ערעור. כלומר, במקום להיכנס לשתי מדרגות (קודם להחליט אם לתת רשות, ורק אחר כך לדון בערעור), בית המשפט יכול לקצר הליכים ולדון בבקשה עצמה כבערעור.

דיון לפי בקשת רשות [186]

205. בית המשפט רשאי לדון בבקשת רשות לערער כאילו היתה הודעת ערעור.

הנושא: ערעורים

הנאשם הגיש ערעור על חומרת העונש, התביעה לא הגישה כל ערעור, לרבות על קולת העונש. במהלך הערעור בית המשפט השתכנע כי הנאשם ביצע עבירה חמורה יותר. האם ניתן להרשיעו בעבירה החמורה יותר? האם ניתן לגזור עליו עונש מאסר חמור יותר?

תשובה

בית המשפט רשאי לקבל את הערעור ולשנות את פסק הדין ולתת פסק דין אחר במקומו ובמסגרת כך להטיל כל עונש שהערכאה הקודמת הייתה מוסמכת להטיל.

בנוסף, לבית המשפט שלערעור ישנה הסמכות להרשיע בעבירה שונה מזו שהורשע בה נאשם בערכאה הקודמת, לרבות בעבירה שלא נכללה בכתב האישום.

אך לצד זה, בית המשפט שלערעור לא יוכל להטיל עונש חמור מזה שהוטל בערכאה הראשונה.

הנושא: ערעורים

המקור לתשובה:

סמכות בית המשפט של ערעור [193]

213. בית המשפט רשאי, בפסק דינו, לעשות אחת מאלה:

(1) לקבל את הערעור, כולו או מקצתו, ולשנות את פסק הדין של הערכאה הקודמת או לבטלו וליתן אחר במקומו, או להחזיר את המשפט עם הוראות לערכאה הקודמת; קיבל בית המשפט את הערעור כאמור, רשאי הוא להטיל על הנאשם כל עונש הערכאה הקודמת היתה מוסמכת להטיל, בין אם הנאשם החל לשאת את העונש שהטילה עליו הערכאה הקודמת או סיים לשאתו, ובין אם לאו;

(2) לדחות את הערעור;

(3) ליתן בקשר לפסק הדין כל החלטה אחרת שהערכאה הקודמת היתה מוסמכת לתת.

הרשעה בעבירה שונה [196]

216. בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בעבירה שאשמתו בה נתגלתה מן העובדות שהוכחו, אף אם היא שונה מזו שהורשע בה בערכאה הקודמת, ואף אם אותן עובדות לא נטענו בערכאה הקודמת, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן; אולם לא יוטל עליו עונש חמור מזה שאפשר היה להטיל עליו אילו הוכחו העובדות כפי שנטענו בכתב האישום.

תנאי להגדלת העונש [197]

217. בית המשפט לא יגדיל עונש שהוטל על נאשם, אלא אם הוגש ערעור על קולת העונש.

הנושא: טענות מקדמיות

האם טענת "אין להשיב לאשמה" היא טענה מקדמית?

תשובה

לא. סעיף 149 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 מונה 10 טענות מקדמיות בלבד, כאשר טענת "אין להשיב לאשמה" אינה נכללת בהן.

הנושא: טענות מקדמיות

המקור לתשובה:

טענות מקדמיות [133]

149. לאחר תחילת המשפט רשאי הנאשם לטעון טענות מקדמיות, ובהן –

- (1) חוסר סמכות מקומית ;
- (2) חוסר סמכות ענינית ;
- (3) פגם או פסול בכתב האישום ;
- (4) העובדות המתוארות בכתב האישום אינן מהוות עבירה ;
- (5) זיכוי קודם או הרשעה קודמת בשל המעשה נושא כתב האישום ;
- (6) משפט פלילי אחר תלוי ועומד נגד הנאשם בשל המעשה נושא כתב האישום ;
- (7) חסינות ;
- (8) התיישנות ;
- (9) חנינה ;
- (10) הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית.

הנושא: טענות מקדמיות

מתי אפשר להעלות טענה מקדמית?

תשובה

טענה מקדמית תעלה לאחר שלב הקראת כתב האישום. כאשר הועלתה טענה מקדמית בית המשפט חייב לתת לתביעה הזדמנות להגיב.

יחד עם זאת, הוא רשאי לדחות את הטענה גם מבלי לתת לתביעה להגיב לטענה. ככלל, על בית המשפט להכריע מיד בטענה, אלא אם החליט להשהות את ההכרעה לשלב מאוחר יותר במשפט. אם הטענה מתקבלת: בית המשפט רשאי לתקן את כתב האישום, או לבטל את האישום כולו. במקרה של חוסר סמכות, התיק יועבר לבית המשפט המוסמך (בהתאם לסעיף 79 לחוק בתי המשפט).

דיון בטענה מקדמית [134] (תיקון מס' 40) תשס"ד-2004

150. נטענה טענה מקדמית, יתן בית המשפט לתובע הזדמנות להשיב עליה, אולם רשאי הוא לדחותה גם אם לא עשה כן; בית המשפט יחליט בטענה לאלתר, זולת אם ראה להשהות את מתן החלטתו לשלב אחר של המשפט; נתקבלה טענה מקדמית, רשאי בית המשפט לתקן את כתב האישום או לבטל את האישום, ובמקרה של חוסר סמכות - להעביר את הענין לבית משפט אחר כאמור בסעיף 79 לחוק בתי המשפט.

הנושא: טענות מקדמיות

האם ניתן להעלות טענות מקדמיות בשלב מאוחר יותר בהליך הפלילי?

תשובה

כן.

גם אם נאשם לא טען טענה מקדמית בתחילת המשפט – הוא עדיין רשאי להעלות אותה בהמשך. עם זאת, יש חריגים לשני סוגי טענות: חוסר סמכות מקומית ופגם או פסול בכתב האישום. טענות אלו יכולות שיועלו בשלב מאוחר יותר אך רק ברשות בית המשפט בלבד.

טענות מקדמיות בשלב אחר של המשפט [135]

151. לא טען הנאשם טענה מקדמית בשלב זה, אין בכך כדי למנעו מלטעון אותה בשלב אחר של המשפט, אולם לגבי הטענות המפורטות בפסקאות (1) ו-(3) לסעיף 149 אין הוא רשאי לעשות כן אלא ברשות בית המשפט.

בהצלחה בהמשך!